

Kúria
ítélete

Az ügy száma: Bfv.II.539/2022/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2022. november 2.
Az ügy tárgya: embercsempészás büntette
Terhelt: ...
Elsőfok: Tatabányai Járásbíróság, 5.B.56/2022/3-I., ítélet, tárgyalás,
2022. március 11., jogerő: 2022. március 11.
Az indítvány előterjesztője: Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az embercsempészás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Tatabányai Járásbíróság 5.B.56/2022/3-I. számú ítéletét annyiban változtatja meg, hogy a terhelttel szemben kiszabott kiutasítás tartamát 5 (év) 6 (hat) hónapra mérsékli.

Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 57.350 (ötvenhétezer-háromszázötven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Tatabányai Járásbíróság a 2022. március 11. napján – bíróság elé állítás keretében – meghozott és kihirdetett 5.B.56/2022/3-I. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki embercsempészség büntetésében [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], ezért őt 2 év 9 hónap szabadságvesztésre és 5 év 8 hónap Magyarország területéről történő kiutasításra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg.

[2] Az ítélet – fellebbezés hiányában – 2022. március 11. napján jogerőre emelkedett.

[3] **II.1.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség Bf.165/2022/3. számon terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a terhelt javára, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott okból. Az indítvány szerint a Tatabányai Járásbíróság a kiutasítást törvénysértő tartamban állapította meg, mellyel a Btk. más szabályainak megsértésével törvénysértő büntetést szabott ki.

[4] Indokolásként kifejtette, hogy a Btk. 60. § (2a) bekezdésének rendelkezése szerint az embercsempészség esetén kiszabott szabadságvesztés mellett a kiutasítás nem mellőzhető. A határozott tartamú kiutasítás esetén annak tartama a kiszabott szabadságvesztés tartamának kétszerese, de legalább két év, így a kiszabott büntetés tartamát a bíróság a Btk. 60. § (2a) bekezdése szerinti kötelező rendelkezés megsértésével, törvénysértően 2 hónappal hosszabb tartamban állapította meg a törvényes 5 év 6 hónappal szemben.

[5] Mindezek alapján a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontja alapján változtassa meg és a kiutasítás tartamát a törvényes mértékre mérsékelje.

[6] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.543/2022/3. számú átiratában a megyei főügyészség felülvizsgálati indítványát – helyes indokainál fogva – fenntartotta és érdemben is azzal egyező indítványt tett.

[7] Észrevételként megjegyzete, hogy a jogerős ügydöntő határozat indokolásának [2] bekezdése szerint a bíróság a tényállást és a bűnösséget a terhelt váddal egyező beismerő nyilatkozatára, a bűnösséget beismerő nyilatkozatot elfogadó végzésre és az eljárás ügyirataira alapította, ugyanakkor a tárgyalásról készült rövidített jegyzőkönyv sem beismerő nyilatkozatot, sem tárgyalásról való lemondást nem tartalmaz. Rámutatott, hogy mindezek alapján annak vizsgálata vált szükségessé, hogy nem áll-e fenn a bűnösség beismerés, Be. 504. § (2) bekezdésében írt feltételek hiányában történő elfogadása, az ugyanis a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontja szerinti feltétlen hatályú eljárási szabálysértés, amely a Be. 649. §-a (2) bekezdés d) pontja szerinti felülvizsgálati ok fennállására vezethet. Mindezt az ügyészség nemlegesen válaszolta meg azzal, hogy az ügydöntő határozatban az erre történő utalás ítéletszerkesztési hiba eredménye, ekként feltétlen hatályú eljárási szabálysértés sem történt.

[8] **III.** A Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség felülvizsgálati indítványa alapos.

[9] 1.Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság – a bűncselekmény minősítésén túl – a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpont].

[10] A kiszabott büntetés törvényessége kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik.

[11] Általános érvennyel kimondható, hogy törvénysértő büntetés címén – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpontja szerinti – felülvizsgálati ok az olyan anyagi jogi szabály megszegése, aminek alkalmazását a büntetés (intézkedés) meghatározása esetében a törvény az ítéldbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és ennek elvétele miatt a Be. egyszerűsített felülvizsgálat keretében (XCIV. Fejezet) nem ad jogorvoslati lehetőséget. Kétségtől e körbe tartozik, ha a bíróság az általa alkalmazott büntetési nem tartamát nem a törvényi keretek között, kötelező tartam meghatározása esetén pedig nem azzal egyező mértékben határozza meg.

[12] A Btk. 60. § (2a) bekezdésének a 2020. évi XLIII. törvény 47. § (2) bekezdésével módosított, és 2021. január 1. napjától – azaz a bűncselekmény elkövetésekor is – hatályos rendelkezése szerint az embercsempészség esetén kiszabott szabadságvesztés mellett a kiutasítás – az 59. § (2) és (4) bekezdése szerinti esetek kivételével – nem mellőzhető. A határozott tartamú kiutasítás esetén annak tartama a kiszabott szabadságvesztés tartamának kétszerese, de legalább két év. A kiutasítás tartamát években, hónapokban és napokban is meg lehet állapítani.

[13] A Btk. 60. §-a (2a) bekezdése értelmében tehát az embercsempészség büntetettét 2021. január 1. napjával elkövető terhelttel szembeni szabadságvesztés büntetés kiszabásakor – a törvényi kivételektől eltekintve – a kiutasítás büntetés kiszabása nemcsak kötelező, hanem annak tartama a határozott tartamú kiutasítás esetén törvényileg is meghatározott; a kiszabott szabadságvesztés tartamának a kétszerese. E törvény által meghatározott tartamnál hosszabb kiutasítás kiszabására csak akkor kerülhet sor, ha a kétszeresítés eredményeként megállapított tartam a két évet nem érné el. A jogerős ítéletben a bíróság a terheltet 2 év 9 hónap szabadságvesztésre ítélte, így a kiutasítás maximális tartama 5 év 6 hónap.

[14] A Btk. 59. § (2) bekezdése alapján nem utasítható ki az, aki számára Magyarország menedékjogot biztosít, míg ugyanezen jogszabályi hivatkozás (4) bekezdése szerint azzal szemben, aki Magyarország területén legalább tíz éve jogszerűen tartózkodik, vagy aki Magyarország területén jogszerűen tartózkodik, és a családi élet tiszteletben tartásához való joga sérülne, csak tízévi vagy azt meghaladó tartamú szabadságvesztés kiszabása esetén lehet helye kiutasításnak, feltéve, hogy az elkövetőnek az országban tartózkodása a közbiztonságot jelentősen veszélyeztetné. E jogszabályi rendelkezések alapján a terhelt esetében a Btk. 59. § (2) és (4) bekezdésében meghatározott kivétel nem állapítható meg.

[15] Mindezekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy az Tatabányai Járásbíróság jogerős, vádról rendelkező ítéletében törvénysértően állapította meg a terhelttel szemben kiszabott kiutasítás tartamát, mert annak maximális tartama legfeljebb 5 év 6 hónap lehet.

[16] A felülvizsgálati indítvánnyal érintett törvénysértő büntetés kiküszöbölésének főszabálya a felülvizsgálatban a törvénynek megfelelő határozat meghozatala [Be. 662. § (2) bekezdés b) pont]. Ez alól ad kivételt a Be. 663. § (1) bekezdés b) pontja, ami ilyen esetben is lehetővé teszi a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítást akkor, ha az érdemi határozat meghozatala az ügyiratok alapján nem lehetséges.

[17] Jelen ügyben a kiutasítás törvényes tartamát a jogerős ítéletben kiszabott szabadságvesztés tartama mérlegelést nem tűrően meghatározza, azt egyéb körülmény nem befolyásolja, így – ezen okból – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való utasítására nincs ok.

[18] 2. A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot főszabály szerint csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a

felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül, azonban a törvény még ez esetben is kötelezővé teszi a felülvizsgálatra vezető eljárási szabálysértések hivatalbóli vizsgálatát [Be. 659. § (6) bekezdés].

A Legfőbb Ügyészség pedig ebben a körben tett érdemi észrevételt.

[19] A felülvizsgálattal érintett ítélet indokolásának [2] bekezdése azt rögzíti, mely szerint a bíróság a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatát az 5.B.56/2022/-I. számú végzésével elfogadta; a bíróság a tényállást és a bűnösséget a terhelt váddal egyező beismerő nyilatkozatára, a bűnösséget beismerő nyilatkozatot elfogadó végzésre és az eljárás ügyirataira alapította.

[20] A Kúria előjáróban arra mutat rá, hogy a bíróság döntése – túlnyomórészt – határozati formában jelenik meg. A határozatok szerkezetének és a szerkesztés tartalmi követelményeinek törvényi szintű meghatározása nemcsak formai szempont, garanciális érdek is fűződik ahhoz, hogy a bíróság ügydöntő határozata áttekinthető, szabatos szerkesztésű, tartalmában precíz és egyértelmű legyen.

[21] Az ügydöntő határozatnak a Be. 561. §-ában meghatározott követelményeken túl, meg kell felelnie a bírósági eljárás általános szabályai között rendezett, a határozat részeire vonatkozó előírásainak is, hiszen valamennyi szabály együttes értelmezése ad iránymutatást az ügydöntő határozat formai és tartalmi követelményeihez (Be. 451. §).

[22] A Be. 562. § (1) bekezdése szerint, ha a kihirdetés vagy a kézbesítés útján közölt ügydöntő határozat ellen sem az ügyészség, sem a vádlott, sem a védő nem jelentett be fellebbezést, a határozat rövidített indokolása a Be. 561. § (3) bekezdés a)-c) és e) pontjában meghatározottakból, valamint az alkalmazott jogszabályok megjelöléséből is állhat.

[23] A felülvizsgálattal támadott ügydöntő határozat bevezető része szerint a bíróság a terhelttel szemben a bíróság elé állítás külön eljárásában hozta meg ügydöntő határozatát. Az eljárási cselekményről 5.B.56/2022/3. szám alatt készült, a Be. 445. § (8) bekezdésére hivatkozással rövidített jegyzőkönyv. Ennek fejrésében az eljárási formaként ugyancsak bíróság elé állítás keretében tartott tárgyalás szerepel, a jegyzőkönyv szerint a bíróság tárgyalást tartott, bizonyítási eljárást folytatott le, és a perbeszédnek elhangzását követően hozta meg az ítéletet.

[24] A Be. 444. § (1) bekezdése alapján a bíróság eljárásáról jegyzőkönyvet kell készíteni, mely formai és tartalmi követelményeit a törvény – a határozatokhoz hasonlóan – meghatározza.

[25] Ha a bíróság ügydöntő határozata első fokon vagy másodfokon jogerőre emelkedik, rövidített jegyzőkönyvet lehet készíteni [Be. 445. § (8) bekezdés]. A rövidített jegyzőkönyvnek az eljárási cselekmény megtörténte helyére, időpontjára és a résztvevőkre vonatkozó legrelevánsabb adatain túl, az eljárási cselekmény menetét és az annak során történeteket kell úgy rögzítenie, hogy a jegyzőkönyv alapján azt is meg lehessen állapítani, hogy az eljárási szabályokat megtartották-e [Be. 444. § (1) és (2) bekezdés a) pont].

[26] A Be. 504. § (1) bekezdése alapján, ha a vádlott (az előkészítő ülésen) a bűnösségét beismeri, és a beismeréssel érintett körben a tárgyaláshoz való jogáról lemond, a bíróság e tény, az eljárás ügyiratai, valamint a vádlott kihallgatása alapján vizsgálja meg, hogy a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát – a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott törvényi feltételek alapján – elfogadja-e. Ha pedig a vádlott a vád tárgyává tett bűncselekményben a tárgyaláson ismerte be a bűnösségét, a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadására a Be. 504. § (1)-(3) bekezdésének rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell [Be. 524. § (1) bekezdés].

[27] A terhelt előkészítő ülésen tett beismerő nyilatkozatát és a tárgyalásról való lemondását, a rövidített jegyzőkönyvben is rögzíteni kell. Ez olyan, a Be. 445. § (2) bekezdés a) pontja szerinti tartalmi elem, amely nélkül nem lehet megállapítani, hogy az eljárási szabályokat a bíróság megtartotta-e. Ekként úgy kell tekinteni, hogy a terhelt beismerő nyilatkozata valójában nem állt a bíróság rendelkezésére, így nem volt lehetséges annak a Be. 504. § (3) bekezdése szerinti elfogadása sem, és értelemszerűen sor sem kerülhetett a Be. 504. § (2) bekezdésében írt feltételek vizsgálatára. Ezáltal a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti felülvizsgálati ok megvalósult (BH 2022.120.I. és II.; Kúria Bfv.III.383/2021/7.).

[28] A bűnösséget beismerő nyilatkozatnak a Be. 504. § (2) bekezdésében írt feltételek hiányában történő elfogadása a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontja szerinti feltétlen hatályú eljárási szabálysértés, mely a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti felülvizsgálati okra vezet.

[29] A Be. 727. § (1) bekezdése szerint a bíróság elé állítás esetén a LXXV-LXXVII. Fejezet rendelkezései nem alkalmazhatóak, így értelemszerűen a LXXVI. Fejezet szerinti előkészítő ülés megtartására sem kerülhet sor.

[30] A jelen ügyben az eljárási cselekményt rögzítő, 5.B.56/2022/3. számú jegyzőkönyv és a jogerős ítélet alapján, kétséggkívül a bíróság sem előkészítő ülést, hanem tárgyalást tartott. Mindemellett a jegyzőkönyv nem tartalmaz sem az ítélet [2] bekezdésében rögzített 5.B.56/2022/-I. számú, a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásáról hozott végzést, sem olyan egyéb adatot, amely a Be. 504. §-a szerinti bűnösség beismerés, tárgyaláshoz való jogról lemondás és ennek bírósági elfogadása körében releváns körülményeket igazolt vagy erre utalt volna. A jegyzőkönyv alapján ugyanis az állapítható meg, hogy a bíróság elé állítás külön eljárási szabályainak megfelelően lefolytatott eljárásban a bíróság, a bizonyítás felvételét követően, tárgyalás alapján és az ítéletben rögzítettekkel szemben, nem a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatának elfogadására alapította a tényállást.

[31] Az ügydöntő határozatban az erre történő utalás tehát téves, mely egyúttal okafogyottá teszi a bűnösség beismerése és annak elfogadása törvényi feltételei körében a további vizsgálódást; az eljárásban nem történt a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjára figyelemmel, a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott feltétlen hatályú eljárási szabálysértés.

[32] A kifejtettek alapján a Kúria – miután nem észlelt egyéb olyan eljárási szabálysértést sem, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdése szerinti összetételben eljárva, az ügyesség felülvizsgálati indítványának helyt adott, és a megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés b) pont második fordulata szerint megváltoztatta: a terhelt Magyarország területéről történő kiutasításának tartamát a Btk. 60. § (2a) bekezdése szerint 5 év 6 hónapra mérsékelte, egyebekben a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[33] 3. A felülvizsgálati eljárásban felmerült bűnügyi költségről a Be. 664. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

[34] **IV.** Az ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[35] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2022. november 2.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró